

**Татарстан Республикасы Питрәч
муниципаль районы Советы**

**Өченче чакырылыш Татарстан Рес-
публикасы Питрәч муниципаль районы
Советы утырышы карары
№ 183 28 февраль, 2019 ел**

Глава Пестречинского
муниципального района
Республики Татарстан

(подпись, печать) И.М. Кашапов

**Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы
Уставына үзгәрешләр һәм өстәмэләр кергү
турында**

Өченче чакырылыш Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы
Советының чираттан тыш утырышы

Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы Советы
каrarы

2019 елның 28 февралә

№ 183

Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы Уставына
үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законы, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы Уставы нигезендә **Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы Советы карар кабул итте:**

1. Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы Советының 2015 елның 21 маендагы 41/235 номерлы карары (Питрәч муниципаль районы Советының 2016 елның 5 февралендәге 31, 2016 елның 27 декабрәндәге 77, 2017 елның 13 июлендәге 100, 2018 елның 17 гыйнварындагы 126, 2018 елның 24 июлендәге 153 номерлы карарлары белән расланган үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән) кушымта нигезендә үзгәрешләр кертәргә.

2. Әлеге карарны законда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен жиберәргә.

3. Әлеге карарны «Вперёд» («Алга») район газетасында Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында (www.pravo.tatarstan.ru) һәм Питрәч муниципаль районының рәсми сайтында (www.pestreci.tatarstan.ru) бастырып чыгарырга (халыкка игълан итәргә).

4. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.

5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы башлыгы урынбасарына йөкләргә.

Питрәч муниципаль районы башлыгы

И. М. Кашапов

Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы Уставына
үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү турында

1. 6 статьяның 1 өлешендә «районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләре»:

- 8 пунктта «хокукларны гамәлгә ашыру» сүзеннән соң төп аз санлы халыклар һәм башкалар «сүзләрен өстәргә»;

- 16 пунктны түбәндәге редакциядә баян итәргә:

«16) Район территориясендә каты коммуналь калдыкларны жыю (шул исәптән аерым жыю), жыю, ташу, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, күмү буенча эшчәнлекне оештыру;»;

- 17 пунктны түбәндәге эчтәлекле сүзләр белән тулыландырырга «, хәбәрнамәне индивидуаль торак төзелеше объектын яки бакча йортын төзү яки реконструкцияләү турында белдерүдә күрсәтелгән хәбәрнамәгә туры килү (алга таба - планлаштырылган төзелеш турында хәбәрнамә) индивидуаль торак төзелеше объекты яисә бакча йорты параметрларын билгеләнгән параметрларга һәм индивидуаль торак төзелеше объекты яисә жир кишәрлегендә бакча йорты урнаштыруның рөхсәт ителгәнлегенә, индивидуаль торак төзелеше объекты яисә бакча йорты параметрларына билгеләнгән параметрларга һәм (яисә) индивидуаль торак төзелеше объекты яисә жир кишәрлегендә бакча йорты параметрларына туры килмәве турында хәбәрнамә, индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йортының төзелгән яки үзгәртеп корылган объектының жирлек территорияләрендә урнашкан жир кишәрлекләрендә индивидуаль торак төзелеше яки бакча йортларын төзегәндә яки реконструкцияләгәндә шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турындагы закон таләпләренә туры килүе яки туры килмәве турында хәбәрнамә, Россия Федерациясе граждан законнары нигезендә үз белдеге белән төзелгән бинаны сүтү турында карар кабул ителде, жир биләмәләреннән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре белән билгеләнгән капитал төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү рөхсәт ителгән иң чик параметрларга туры китерү, территорияне планлаштыру документлары яки федераль законнар белән билгеләнгән капитал төзелеш объектлары параметрларына мәжбүри таләпләр белән тәңгәлләштерү турында карарлар (алга таба-шулай ук) - билгеләнгән таләпләргә туры китерү), максатчан билгеләнеше буенча файдаланылмый торган яки Россия Федерациясе законнарын бозып файдаланыла торган жир кишәрлеген алу, үз белдеге белән төзелгән биналарны

сүтеп алу яки аны Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрактарда билгеләнгән таләпләргә туры китерү турында карарлар;».

2. «Районның жирле үзидарә органнары тарафыннан Районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләренә хәл итүгә хокук» 7 статьяның 1 өлешенә түбәндәге эчтәлеккә 14 пункт өстәргә:

«14) «Кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясе Законы белән каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру.».

3. 20 статьяда «Гавами тыңлаулар, жәмәгәтчелек турында фикер алышу»:

- 2 өлешне яңа редакциядә бәян итәргә:

«2. Халык алдында тыңлаулар халык, Район Советы, Район Башлыгы яки Үз вәкаләтләрен контракт нигезендә гамәлгә ашыручы Район башкарма комитеты Житәкчесе инициативасы буенча үткәрелә.

Халык яки Район Советы инициативасы буенча үткәрелгән гавами тыңлаулар Район Советы тарафыннан билгеләнә, ә контракт нигезендә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы Район Башлыгы яки Район ашкарма комитеты Житәкчесе инициативасы буенча Район Башлыгы тарафыннан билгеләнә.»;

- 4 өлештә «әлеге статьяның 3 өлешендә күрсәтелгән проектлар һәм мәсьәләләр буенча» сүзләрен төшереп калдырырга.

4. 31 статьяда «Район Советы депутаты статусы»:

- 1 өлешне түбәндәге редакциядә бәян итәргә::

«1. Депутат, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы вәкаләтләре, аны сайлау көннән башлана һәм яңа чакырылыш жирле үзидарәнең сайланулы органы эшли башлаган көннән туктатыла.

Жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләре аның вазыйфасына керешкән көннән башлана һәм яңа сайланган вазыйфаи зат вазыйфасына керешкән көндә туктатыла.

Әлеге Уставның 30 статьясындагы 1 өлешне нигезендә муниципаль район составына керүче жирлекләр башлыкларыннан һәм күрсәтелгән жирлекләрнең вәкилләккә органнары депутатларыннан торган Район Советы депутаты вәкаләтләре муниципаль район составына керүче жирлек башлыгы вазыйфасына кергән көннән яки әлеге жирлекнең вәкилләккә органы депутаты булып сайланган көннән башлап башлана, яңа сайланган авыл жирлегә башлыгы вазыйфасына керешкән яки чираттагы сайлау турындагы карар үз көченә кергән көннән әлеге жирлектән депутатның Район Советы составына кертелүе туктатылып тора.»;

- 6 өлешнең 1 пункты түбәндәге редакциядә бәян итәргә::

"1) шәхси яки ышанычлы затлар аша эшмәкәрлек эшчәнлегә белән шөгыльләнәргә, коммерция оешмасы белән идарә итүдә яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга (билгеләнгән тәртиптә теркәлгән Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре советы идарәсендә, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләрендә, сәяси партиядә, профсоюзта катнашудан тыш, съездда (конференциядә) яки башка ижтимагый оешманың гомуми жыелышында, торак, төзелеш, гараж кооперативларында, күчмәсез милек милекчеләр иптәшлегендә катнашудан тыш), Россия Федерациясе Президенты яки Россия Федерациясе Хөкүмәте акты нигезендә оешманың коллегияль органы эшчәнлегендә түләүсез катнашудан тыш; гамәлгә куючы (акционер) булган

муниципаль берәмлек идарә һәм ревизия комиссиясе органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү, муниципаль берәмлек исеменнән муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталында катнашу өлешләре) белән идарә итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә; федераль законнарда каралган башка очрактар;».

5. «Район Башкарма комитеты вәкаләтләрен» 49 статьясын яңа редакциядә бәян итәргә:

«Статья 49. Район Башкарма комитеты вәкаләтләре

1. Башкарма комитет:

1.1. Планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәпкә алу өлкәсендә:

1) Район бюджеты проекты (бюджет проекты һәм уртача вакытка исәпләнгән финанс планын төзүне тәмин итә);

2) кирәкле документлар һәм материаллар белән район Советы раславына район бюджеты проекты (бюджет проекты һәм уртача вакытка исәпләнгән финанс планын) кертә;

3) район бюджетының үтәлешен һәм бюджет хисаплылыгын төзүне тәмин итә, район бюджетының үтәлеше турында хисап тапшыра район Советы раславына;

4) муниципаль бурыч белән идарә итүне тәмин итә;

5) районның икътисад һәм социаль өлкә торышын характерлаучы статистик күрсәткечләр жыюны һәм күрсәтелгән мәгълүматларны Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына тапшыруны оештыра;

6) Район составына керүче жирлекләренң бюджет тәмин ителеше дәрәжәләрен Район бюджеты акчалары хисабына тигезләштерүне тәмин итә;

7) «Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында» 2014 елның 28 июнендәге 172-ФЗ номерлы Федераль законда каралган стратегик планлаштыру өлкәсендә вәкаләтләр бирелде;

1.2. Муниципаль милек белән идарә итү өлкәсендә, Район территориясендә предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр:

1) Районның муниципаль милкендә булган мөлкәт белән идарә итә һәм файдалана;

2) муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс белән тәмин итә һәм бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль йөкләмә үтәлешен финанс белән тәмин итә, шулай ук муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрен сатып алуны гамәлгә ашыра;

3) муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләргә тарифларны һәм, әгәр федераль законнарда башкасы каралмаган булса, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан башкарыла торган эшләр билгели;

4) районның хезмәт күрсәтүче административ участогында полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләгән хезмәткәргә эш өчен бина тәкъдим итә;

5) 2017 елның 1 гыйнварына кадәр полиция участок вәкаләтле вәкиле вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәр

тарафыннан күрсәтелгән вазыйфалар буенча бурычларны үтәү чорына торак бина тәкъдим итә;

б) Татарстан Республикасы «Питрәч муниципаль районы» муниципаль берәмлеге исемнән муниципаль-хосусый партнерлык турында килешүләр ягы булып тора;

1.3. Территориаль планлаштыру, жирдән һәм башка табигый ресурслардан файдалану, әйләнә-тирәлекне саклау өлкәсендә:

1) муниципаль районның территориаль планлаштыру схемасы нигезендә эзерләнгән муниципаль районның территориаль планлаштыру схемасы документлары проектларын эзерли һәм раслауга кертә, муниципаль район территориясендә гамәлгә ашырыла торган шәһәр төзелеше эшчәнлеген тәэмин итүнең мәгълүмат системасын алып бара, муниципаль район чикләрендә жир кишәрлекләрен резервлау һәм тартып алуны гамәлгә ашыра, хәбәрнамәдә күрсәтелгән төзелеш турында индивидуаль торак төзелеше объекты яки бакча йорты параметрларының билгеләнгән параметрларга туры килүе һәм индивидуаль торак төзелеше объектын яки бакча йортын жир кишәрлегендә урнаштыруның рөхсәт ителгән булуы турында хәбәрнамә жибәрә, индивидуаль торак төзелеше объекты яки бакча йорты параметрларының билгеләнгән параметрларга туры килмәве һәм (яки) шәхси торак төзелеше объектын яки бакча йортын жир кишәрлегендә урнаштыру рөхсәт ителмәве турында хәбәрнамә, индивидуаль торак төзелеше яисә бакча йортының төзелгән яки үзгәртеп корылган объекты тиешле территорияләрдә урнашкан жир кишәрлекләрендә индивидуаль торак төзелеше яки бакча йортларын төзегәндә яки реконструкцияләгәндә шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турындагы закон таләпләренә туры килмәү яки туры килмәү турында хәбәрнамә Россия Федерациясе граждан законнары нигезендә авыл жирлекара территориядә урнашкан үз белдеге белән төзелгән корылмаларны сүтү турында Карар кабул итү, авыл хужалыгы һәм азык-төлек, халык арасында урнашкан территориядә урнашкан, яки аны билгеләнгән таләпләргә туры китерү, Россия Федерациясе законнарын бозып файдаланылмый торган һәм халык ара территориядә урнашкан жир кишәрлеген максатчан билгеләнеше буенча файдаланылмый торган жир кишәрлеген тартып алу турындагы карар авылара территориядә урнашкан үз белдеге белән сүтелә яисә аны Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очракларда билгеләнгән таләпләргә туры китерү буенча гамәлгә ашырыла;

2) жирлекара характердагы әйләнә-тирә мохитне саклау чараларын оештыра;

3) Район территориясендә каты коммуналь калдыкларны жыю (шул исәптән аерым жыю), жыю, ташу, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, күмү буенча эшчәнлекне оештыруда катнаша;

4) Район территориясендә дөвалау-савыктыру урыннарын һәм жирле әһәмияттәге курортларны булдыра, үстерүне һәм саклауны тәэмин итә, шулай ук жирле әһәмияттәге махсус сакланыла торган табигать территорияләрен куллану һәм саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;

5) муниципаль урман контролен гамәлгә ашыра;

6) Район ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләр башкаруны тәэмин итә, федераль закон нигезендә ясалма жир кишәрлеге төзү турында килешү төзү хокукына ачык аукцион үткәрә;

7) муниципаль Районның авыллар арасындагы территориясендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыра;

8) «Күчемсез мөлкәтнең дәүләт кадастры турында» 2007 елның 24 июлендәге 221-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә комплекслы кадастр эшләрен башкаруны һәм территория планы картасын раслауны оештыра;

1.4. Төзелеш, транспорт һәм элементә өлкәсендә:

1) Район чикләрендә торак пунктлар чикләреннән тыш жирле эһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген гамәлгә ашыруны тәмин итә, район чикләрендә торак пунктлар чикләреннән читтә жирле эһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышын муниципаль контрольдә тотта, юл хәрәкәтен оештыра һәм аларда юл хәрәкәте иминлеген тәмин итә, шулай ук автомобиль юлларын куллану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә Россия Федерациясе законнары нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

2) халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен шартлар тудыра һәм Район чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыруны тәмин итә;

3) адреслар адреслау объектларына, адресларны үзгәртүне, юкка чыгаруны, урам-юл челтәре элементларына (федераль эһәмияттәге автомобиль юлларыннан, төбәк яки муниципальара эһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш) исемнәрне, районара территориясе чикләрендә планлаштыру структурасы исемнәренә бирүне, мондый атамаларны үзгәртүне, гамәлдән чыгаруны, дәүләт адреслы реестрында мәгълүмат урнаштыруны тәмин итә;

1.5. Торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә, шулай ук төзекләндерү һәм авыл хужалыгы өлкәсендә:

1) энергияне саклау һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру өлкәсендәге муниципаль программаларны раслый һәм тормышка ашыра, район чикләрендә муниципаль торак фонды булган күпфатирлы йортларга энергетик тикшерү үткәрүне оештыра, энергияне саклау һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру турындагы законнарда каралган башка чаралар оештыра һәм үткәрә;

2) Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә Район чикләрендә жирлекләрнең электр һәм газ белән тәмин ителешен оештыра;

3) коммуналь инфраструктура системасына тоташтыру тарифлары, коммуналь комплекс оешмаларының коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәтләренә тоташтыру, тарифлары, кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) өстәмә түләүләр жайга сала;

4) муниципаль район составына керүче жирлекләрне элементә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү белән тәмин итү өчен шартлар тудыра;

5) жирлекара китапханәләр тарафыннан халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне, аларны туплау һәм аларның китапханә фондларының сакланышын тәмин итүне оештыра;

6) Район территориясендә жирлекара жирләү урыннарын тотуны оештыра, ритуаль хезмәтләр оештыра;

7) Район составына керүче жирлекләрдә жирле традицион халык сәнгать ижатын үстерү өчен шартлар тудыра;

8) Район составына керүче жирлекләрне ял һәм мәдәният оешмалары хезмәте белән тәмин итү өчен шартлар тудыра;

9) Район милкендә булган мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклауны, куллануны һәм популярлаштыруны, Район территориясендә урнашкан жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклауны тәэмин итә;

10) жирлекләрдә авыл хужалыгы житештерүен үстерү, авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү өчен шартлар тудыра, кече һәм урта эшмәкәрлекне үстерүгә ярдәм итә, социаль юнәлешле коммерциячел булмаган оешмаларга, хәйрия эшчәнлегенә һәм волонтерлыкка (волонтерлыкка) ярдәм күрсәтә);

11) Район территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакуләм спорт үсеше өчен шарт булдыра, Район рәсми физкультура-сәламәтләндрерү һәм спорт чаралары үткәрүне оештыра;

12) «Жылылык белән тәэмин итү турында» Федераль законда каралган жылылык белән тәэмин итүне оештыру вәкаләтләрән гамәлгә ашыра;

13) «Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу турында» Федераль законда каралган су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендә вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

14) реклама конструкцияләрән урнаштыру схемасын раслый, Район территориясендә реклама конструкцияләрән урнаштыруга һәм эксплуатациялөгә рөхсәт бирә, мондый рөхсәтләрне юкка чыгара, Район территориясендә «Реклама турында» 2006 елның 13 мартындагы 38-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла торган үз белдеге белән билгеләнгән реклама конструкцияләрән демонтажлау турында күрсәтмәләр бирә;

1.6. Мәгариф һәм сәламәтлек саклау өлкәсендә:

1) муниципаль мәгариф оешмаларында төп гомуми белем бирү программалары буенча һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә, башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирүне оештыра (федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә төп гомуми белем программаларын гамәлгә ашыруны финанс ягыннан тәэмин итү вәкаләтләрәннән тыш), муниципаль мәгариф оешмаларында балаларга өстәмә белем бирүне оештыра (балаларга өстәмә белем бирүдән тыш), Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла торган финанслар белән тәэмин итү), балаларны карап тикшерү һәм карау, муниципаль мәгариф оешмаларында балаларны карап тоту өчен шартлар тудыра, шулай ук каникул вакытында балаларның ялын оештыруны тәэмин итү буенча үз вәкаләтләрә чикләрендә чаралар, шул исәптән аларның тормыш һәм сәламәтлек иминлеген тәэмин итү чараларын да гамәлгә ашыра;

2) Район территориясендә халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен шартлар тудыра (Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган территорияләрдән тыш, халыкны аерым территорияләрне медик-санитар тәэмин итү функцияләрән гамәлгә ашыручы башкарма хакимиятнең федераль органы карамагындагы медицина оешмаларында халыкка медицина ярдәме күрсәтү тәэмин ителә торган территорияләр исемлегенә) гражданнырга түләүсез медицина ярдәме күрсәтүнең дәүләт гарантияләрәненң территориаль программасы нигезендә;

3) балалар һәм яшьләр белән эшлөгү буенча жирлеккара характердагы чаралар оештыра һәм тормышка ашыра;

4) жирле үзидарэнең сайланулы вазыйфай затлары, жирле үзидарэнең сайланулы органнары эгъзалары, муниципаль берәмлеклэрнең вәкиллекле органнары депутатлары, муниципаль хезмәткәрләр һәм муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләре һөнәри белем бирүне һәм өстәмә һөнәри белем бирүне оештыруны, муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында һәм муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган тәртиптә муниципаль хезмәт өчен кадрлар әзерләүне оештыруны тәмин итә;

1.7. Гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәмин итү, халыкны һәм территорияне гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендә:

1) Район территориясендә законнарның, дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнарының актларының үтәлешен, гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәмин итә;

2) билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яки арбитраж судта, жирле үзидарә хокукларын бозучы дәүләт хакимияте органнары һәм дәүләт вазыйфай затлары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар актларына шикаять белдерә;

3) Район территориясендә муниципаль милиция тарафыннан жәмәгать тәртибен саклауны оештыруны тәмин итә;

4) Район территориясендә гадәттән тыш хәлләрне кисәтүдә һәм бетерүдә катнаша;

5) территориаль саклау һәм гражданнар оборонасы, халыкны һәм Район территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау буенча чараларны оештыра һәм тәмин итә;

6) Район территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү буенча чаралар оештыра һәм тормышка ашыра;

7) кешеләрнең су объектларында иминлеген тәмин итү, аларның тормышын һәм сәламәтлеген саклау буенча чараларны тормышка ашыруны тәмин итә;

8) муниципаль сайлаулар, жирле референдум әзерләү һәм үткәрүне, депутатны, жирле үзидарэнең сайланулы органы эгъзасын, жирле үзидарэнең сайланулы вазыйфай затын чакыртып алу буенча тавыш бирүне, Район чикләрен үзгәртү, Районны үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыру һәм матди-техник яктан тәмин итүне гамәлгә ашыра;

9) Район чикләрендә коррупциягә каршы көрәш чараларын гамәлгә ашыра;

10) милләтара һәм конфессияара килешүне ныгытуга, район территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен үстерүгә, милли азчылыklarның хокукларын тормышка ашыруга, мигрантларның социаль һәм мәдәни жайлашуын тәмин итүгә, милләтара (этникара) низагларны профилактикалауга юнәлдерелгән чаралар эшли һәм гамәлгә ашыра;

11) терроризмны профилактикалауда катнашу, шулай ук аның чагылышлары нәтижеләрен минимальләштерүдә һәм (яки) бетерүдә жирле әһәмияткә ия мәсьәләләрне хәл иткәндә:

- терроризмны профилактикалау, шулай ук аның күрсәтмәләре нәтижеләрен минимальләштерү һәм (яки) бетерү өлкәсендә муниципаль программаларны эшли һәм тормышка ашыра;

- терроризм һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук район территориясендә терроризм һәм экстремизм күренешләренең нәтижәләрен минимальләштерүдә һәм (яки) бетерүдә катнаша;

- муниципаль берәмлекләрдә терроризмның асылын һәм аның ижтимагый хәвефсезлеген аңлату, шулай ук гражданнарда терроризм идеологиясен кабул итмәү, шул исәптән мәгълүмат материаллары, басма продукция тарату, аңлату эшләре һәм башка чаралар үткөрү юлы белән мәгълүмати-пропаганда чаралары оештыра һәм үткәрә;

- терроризмны профилактикалау, шулай ук федераль башкарма хакимият органнары һәм (яки) Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары тарафыннан оештырыла торган аның күрсәтмәләре нәтижәләрен минимальләштерү һәм (яки) юкка чыгару буенча чараларда катнаша;

- муниципаль милектә булган яки жирле үзидарә органнары карамагында булган объектларның террорчылыкка каршы яклануына карата таләпләрне үтәүне тәмин итә;

- терроризмны профилактикалауда катнашу, шулай ук аның күрсәтмәләре нәтижәләрен минимальләштерүдә һәм (яки) бетерүдә катнашу мәсьәләләре буенча Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарына тәкъдимнәр жибәрә;

- жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча терроризмны профилактикалауда катнашу, шулай ук аның чагылышлары нәтижәләрен минимальләштерүдә һәм (яки) бетерүдә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

- Россия Федерациясендә терроризм идеологиясенә каршы Комплекслы план чараларын һәм терроризм идеологиясенә каршы көрәш буенча башка чараларны тормышка ашыруны тәмин итәләр.

1.8. Район жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрне үтәү өлкәсендә:

1) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә районның жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

2) дәүләт вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен бирелгән матди һәм финанс чараларыннан исәпкә алуны алып бара һәм тиешле файдалануны тәмин итә;

3) федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрне гамәлгә ашыру турында хисап тапшыра;

4) Район Советы карарлары нигезендә үзләренә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен районның жирле үзидарә органнары карамагында булган матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан өстәмә файдалануны тәмин итә;

5) Россия Федерациясенең су законнары, су объектлары милекчесе вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыра, шәхси һәм көнкүреш ихтыяжлары өчен, гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буе полосуларына иреккә үтеп керүен тәмин итүне дә кертеп, гомуми файдаланудагы су объектларын куллану кагыйдәләрен билгели;

1.9. Башка вәкаләтләр:

1) муниципаль хезмәтләр реестрын формалаштыру һәм алып бару тәртибен билгели;

2) жирлекләрнең архив фондларын саклауны да кертеп, муниципаль архив формалаштыра һәм үз эченә ала;

3) үз вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый элементләрне гамәлгә ашыра;

4) законнар, әлеге Устав, Район Советы карарлары белән Район Советы, Район башлыгы яки башка жирле үзидарә органнары вәкаләтләрәннән тыш, районның жирле эһәмияттәге мәсьәләләре буенча башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

2. Башкарма комитет жирлекнең жирле эһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

1) район музейларын булдыра;

2) опека һәм попечительлек буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыруда катнаша;

3) район территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләр хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

4) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм район территориясендә миллиәтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чараларны тормышка ашыруга ярдәм итә;

5) югары белем бирү муниципаль мәгариф оешмаларын гамәлгә куючы функцияләрен 2008 елның 31 декабренә гамәлгә ашыра;

6) туризмны үстерү өчен шартлар булдыра;

7) кеше хокукларын тәмин итүгә жәмәгать контролен гамәлгә ашыручы һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтә;

8) «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның бөтенроссия ижтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтә;

9) «Кан һәм аның компонентларының донорлыгы турында» Федераль законда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

10) нотариусның халык арасында урнашкан территориясендә урнашмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылуны оештыра;

11) федераль законнар белән билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү шартларының сыйфатына бәйсез бәя бирүне оештыру өчен шартлар тудыра, шулай ук ведомство карамагындагы оешмалар житәкчеләре эшчәнлеген бәяләгәндә оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү шартларының сыйфатын бәйсез бәяләү нәтижәләрен куллана һәм федераль законнар нигезендә оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү шартларын бәйсез бәяләү нәтижәләре буенча ачыкланган житешсезлекләрне бетерү буенча чаралар кабул итүне контрольдә тотат;

12) «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыра;

13) инвалидлар, сәламәтлекләре чикләнгән затлар, адаптив физик культура һәм адаптив спорт үсешенә ярдәм күрсәтә;

14) «Кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясе Законнда каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыра.

3. Район башкарма комитеты муниципаль контрольне гамәлгә ашыруда вәкаләтле орган булып тора.

Муниципаль контроль өлкәсендә Район Башкарма комитеты вәкаләтләренә керә:

1) тиешле территориядә муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру;

2) жирле үзидарә органнарына бирелгән региональ дәүләт контролен (күзәтчелеген) оештыру һәм гамәлгә ашыру;

3) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшләү. Күрсәтелгән административ регламентларны эшләү һәм кабул итү Татарстан Республикасы норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла;

4) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контроль нәтижәлелеген мониторингын оештыру һәм үткәрү, аны уздыру күрсәткечләре һәм методикасы Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан раслана;

5) федераль законнарда, законнарда һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларында каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

Муниципаль контрольне турыдан-туры гамәлгә ашыру буенча функцияләр, мондый органнарның статусын билгеләүче хокукый актлар нигезендә, Район Башкарма комитеты органнарына йөкләнергә мөмкин.

Муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, юридик затларны, шәхси эшмәкәрләрне тикшерүне оештыру һәм үткәрү белән бәйле мөнәсәбәтләргә карата «Дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм индивидуаль эшкуарларның хокукларын яклау турында» 2008 елның 26 декабрендәге 294-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.».

6. 79 статьяда «Муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм үз көченә керү тәртибе»:

- 3 өлешне яңа редакциядә баян итәргә:

«3. Кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар, гамәлгә куючы булып муниципаль берәмлек торган оешмаларның хокукый статусын билгели торган муниципаль норматив хокукый актлар, шулай ук жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләр рәсми басылып чыкканнан соң (халыкка игълан итү) үз көченә керә.

Муниципаль хокукый актны яисә жирле үзидарә органнары арасында төзелгән килешүне рәсми бастырып чыгару булып, аның тулы текстын тиешле муниципаль берәмлектә таратыла торган вакытлы матбугатта беренче бастырып чыгару санала.

Муниципаль хокукый актларны һәм килешүләрне рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен жирле үзидарә органнары шулай ук челтәр басмасыннан файдаланырга хокуклы. Рәсми челтәр басмасында муниципаль хокукый актның тулы тексты басылып чыккан (урнаштырган) очракта, басма басмада аңа күләмле график һәм таблич кушымталар китерелергә мөмкин.

Муниципаль хокукый актларны, жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләрне бастырып чыгару (халыкка игълан итү) тәртибе муниципаль

берәмлек уставы белән билгеләнә һәм алар белән, муниципаль хокукый актлардан яки аларның федераль закон белән чикләнә торган белешмәләре булган аерым нигезләмәләрдән тыш, танышу мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш.

Муниципаль хокукый актыны бастырып чыгарганда (халыкка житкергәндә) кабул ителә торган актының тулы һәм ышанычлы реквизитлары, шул исәптән график сурәтдә күрсәтелергә тиеш.»;

- 9 өлештә «Муниципаль хокукый актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка игълан итү) » сүзеннән соң «һәм жирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләр» сүзләрен өстәргә.